

THEATER Aloude biggetjes opgefrist in een nieuw jasje

‘Zo fijn om weer te mogen spelen’

Geraas van overvliegende vliegtuigen en lawaai van iets wat met veel gerinkel omdondert bij de ‘buren’: Toneelgroep Oostpool die zich op het aangrenzende terrein klaarmaakt voor hun eigen openluchtvoorstelling. Modder op de paden, plassen en overal vlekken. En toch zijn de makers van jeugdtheatergezelschap de Toneelmakerij niet uit hun hum te krijgen, nu ze eindelijk weer mogen spelen.

„Zeker bij comedy heb je de respons van publiek nodig

Supergaaf is een term die nogal eens valt tijdens een gesprek met de drie acteurs van ‘De drie biggetjes en het wolfspek’, die de Toneelmakerij de komende maanden speelt tussen de bomen in het Amsterdamse Bostheater. Het aloude verhaal van de drie biggetjes, die respectievelijk een huisje van stro, van hout en van steen bouwen om zich tegen de boze wolf te beschermen, is flink onder handen genomen door tekstschrijver Joachim Robbrecht en is nu een ‘supergaaf’ verhaal over samenwerken en de vraag wanneer gemeen nou echt gemeen is en wanneer alleen maar gewoon ‘je natuur’. En de plek waar gespeeld wordt, te midden van bomen en de geur van aarde is ook ‘supergaaf’. Maar het aller-‘supergaafst’ vinden Wart Kamps, Yamill Jones en Jip Smit het toch dat ze nu, na anderhalf jaar coronabeperkingen, eindelijk weer voor een publiek kunnen spelen.

Ze hebben alle drie hard gewerkt de afgelopen periode. Wart Kamps (bekend van de televisieserie Missie Aarde en van Het Klokhuis) zag tot drie keer toe een voorstelling waar hij aan werkte na slechts enkele

keren spelen gecancelled worden. „En verder heel veel niks”. Yamill Jones (bekend van Spangas) werkte mee aan een marathonvoorstelling van Het Nationale Theater die na één keer in de zaal al gecancelled moest worden en deed verder wat commercials. „Ja, en ook vier maanden thuis gezeten.” En Jip Smit (onder meer te zien in Alex Klaasens ‘Showponies’) verheugde zich op haar eigen solovoortelling ‘Motherland’ waar zij dank zij corona nu eindelijk de tijd voor had, maar moest die, eenmaal klaar, voorlopig in de ijskast zetten. Kortom, het waren geen makkelijke tijden.

Adrenaline

„Het is zo fijn om nu eindelijk weer publiek te hebben”, verzucht Smit. „Het voelde heel raar: de adrenaline terwijl je aan een nieuwe voorstelling werkt en dan abrupt dat einde, als een natte scheet.”

Ook Kamps heeft het publiek heerlijk gemist. „Zeker bij comedy heb je de respons van het publiek nodig. Voor slechts dertig mensen heb je niet erg, maar als ze verspreid over een grote zaal zitten,

i
De drie biggetjes

Voorstelling: ‘De drie biggetjes en het wolfspek’. Voor 4 jaar en ouder. Door de Toneelmakerij. Regie Timothy de Gilde. Te zien in het Amsterdamse Bostheater van 10 juli t/m 21 augustus. Info en reserveren: bostheater.nl

op meters van elkaar en amper durven te lachen, zodat je als acteur niks terug krijgt, dat voelt niet goed.”

‘De drie biggetjes en het wolfspek’ is dan ook een meer dan welkome terugkeer naar ‘normaal’. „Spelen voor kinderen is sowieso fijn”, weet Kamps uit ervaring. „Ze zitten veel meer dan volwassenen helemaal in het verhaal en er is altijd een sterke wisselwerking. Je maakt veel meer contact met je publiek. Je hoeft je ook nooit af te vragen of ze het wel leuk vinden,

dat laten ze duidelijk merken. En als ze stil zitten te kijken, weet je dat het het goed is.” Jones grinnikt: „Bij spelen voor pubers is dat wel anders. Als die ongeïnteresseerd onderuit hangen, weet je dat het ze geen kak kan boeien. En volwassenen reageren weer anders. Daarom is het juist zo leuk om afwisselend voor al die groepen te spelen.”

Met de voorstelling van de drie biggetjes zit het wel goed, vertrouwen ze alle drie. „Het wordt een ontzettend leuke voorstelling”, vinden ze. „De basis is het 19e eeuwse verhaal over de drie biggetjes en de wolf die hun huisje omver wil blazen”, legt Smit uit. „Maar daar is heel veel aan veranderd. Het zou flauw zijn om nu al precies te verklappen wat precies, maar de biggetjes in kwestie zijn in dit geval niet de biggetjes uit het oorspronkelijke verhaal, maar biggetjes die dat oude verhaal kennen en gaan naspelen.” Kamps: „Het verhaal biedt kinderen de kans om heel veel zelf in te vullen, het prikkelt de fantasie. Het zijn nu volkomen hedendaagse biggetjes geworden, die op elektrische steps rijden en een bakfietsmoeder

De drie biggetjes bij het stenen huisje dat de jongste van de drie bouwde.

ERIK RIETMAN FOTOGRAFIE

met een iPad hebben.” Ook de tekst is helemaal up to date en zit vol taalgrappen die vooral de ouders in het publiek zullen aanspreken. „Lekker brutaal”, aldus Jones. Het spelen in het Amsterdamse Bos stelt wel een paar heel speciale eisen. „Na een fikse regenbui moet

ons team eerst de modder overal vanaf poetsen en de plassen weg zien te krijgen”, heeft Smit gemerkt. „Maar gelukkig regent het helemaal niet zo vaak als we wel eens denken.” Jones is niet zo blij met het omringende lawaai van vliegtuigen en anders stoorzen-

ders. „Het zijn zo nu en dan wel heel veel prikkels, wat het lastig maakt om je te concentreren.” Maar desondanks overheerst de blijdschap. „Het wordt echt heel leuk”, vinden ze alle drie. „Je kunt het gerust een mini-musical noemen”, aldus Kamps. „Er zitten heel

veel liedjes en dansjes in.” Smit: „En de aankleding is echt een hoogtepunt, met schitterende biggenpakjes, en een ontzettend leuk decor, te midden van al die bomen.”

Sonja de Jong

Neusa Gomes.

FOTO LAVINIA XOUSA

FESTIVAL Nieuw literair evenement in Den Haag: You’ll have

Spoken word artiest Neusa

„Ja, ik beschouw ‘spoken word’ zeker wel als literatuur”, zegt de Rotterdamse Neusa Gomes. „Ik plaats het zelfs aan het begin van het hele spectrum aan literaire vormen.”

En om dat te onderstrepen haalt ze de Bijbel erbij. Het eerste vers van het Evangelie van Johannes: ‘In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.’ „Het maakt ook niet uit of je je tekst voorleest van papier of uit je hoofd voordraagt. Het gaat er om dat je jezelf uit.”

Komende zaterdag is Gomes één van de artiesten tijdens de eerste editie van het festival ‘You’ll have to scream LOUDER’ in het Haagse Energiekwartier, naast onder andere spraakmakende jonge schrijvers als Lale Gül en Sofie Lakmaker en neo-volkszangeres Sophie Straat. Opvallend aan het nieuwe festival uit de koker van het reeds

decennialang bestaande Crossing Border, is dat pakweg een derde van het programma aan ‘spoken word’ is toebedeeld. Een genre dat je zou kunnen karakteriseren als een combinatie van performance-poëzie, conference en belijdenis.

Jong publiek

Dat is deels toeval, zegt Crossing Border directeur Michel Behre. „We vonden een mooie locatie en wilden iets aan het culturele aanbod toevoegen. Theatergroep De Poëzieboys is hier in Den Haag heel populair en onderstreept dat er wel degelijk een jong publiek voor literatuur bestaat. Wij focussen ons met dit festival echt op

jong literair talent met internationale mogelijkheden. Zoals Lale Gül, wier boek ‘Ik ga Leven’ inmiddels aan Franse en Duitse uitgevers is verkocht.”

Zover is het wat Neusa Gomes (1978) betreft nog niet. Een boek publiceren is ook nooit haar primaire doel geweest. De geboren Rotterdamse die naar eigen zeggen ‘wel tien etniciteiten in haar dna heeft’ kijkt terug op en bewogen leven waarin ze al vroeg op zichzelf was aangewezen. „Ik heb heel jong leren schrijven, maar ik ben nooit opgevoed met boeken. Daar ben ik ook niet door geïnspireerd. Ik schreef vanuit mijzelf, omdat alleen het papier luisterde naar wat ik te vertellen had. En het papier sprak mij nooit tegen.”

Na tientallen verhuizingen en heel veel baantjes deed Gomes pas halverwege het afgelopen decennium, als dertiger, op het podium van zich spreken in het ‘spoken

to scream LOUDER

Gomes: ‘Ik ben een open boek’

„Alleen het papier luisterde naar me

word circuit’. In 2017 won ze de El Hizra literatuurprijs voor poëzie. Datzelfde jaar maakte ze indruk met een TEDx presentatie. Ze was te horen op Lowlands, Crossing Border en tal van spoken word avonden.

„Mijn uitgangspunt is dat er niet één persoon in de zaal mag zijn die niet begrijpt wat ik bedoel”, zegt ze. „Ik wil luid en duidelijk zijn. Dat betekent niet dat er geen mensen zijn die er moeite mee hebben. Mijn taal is niet ingewikkeld, maar ik heb een heel directe aanpak van emotie. Ik ben een open boek. En ik merk dat dat soms confronterend is. Zelf zou ik het bijna ‘helend schrijven’ noemen!”

Behalve dat ze zelf op het podium staat, geeft Gomes ook regelmatig spoken word workshops. Vooral aan jongeren. „Ik ben zelf niet iemand die de literatuurwereld heeft uitgeplozen. Dat is ook niet de leefwereld van de meeste

jongeren. Tieners die naar het vmbo gaan lezen nooit een boek. Erger vind ik dat die kinderen ook nooit gevraagd wordt om over hun eigen leven na te denken. Tijdens zo’n workshop vraag ik daarom iedereen in die klas om iets over zichzelf op te schrijven. Desnoods een heel klein versje. Aan het eind van de dag hebben ze dan allemaal iets gemaakt. Dat lees of draag ik dan voor met een beetje flair en dan zijn die kinderen helemaal verbaasd, dat zij dat gemaakt hebben.”

„Maar ook bij de hogere vwo-klassen, waar wel boeken gelezen worden, heeft het impact. Ik gaf eens als opdracht dat ze iets moesten schrijven waardoor ik zou weten wie zij waren. Eén jongen durfde uit de kast te komen. Een meisje bekende dat ze de week ervoor nog een zelfmoordpoging had gedaan. Het mooiste meisje van die klas schreef hoe onzeker zij

was. Allemaal dingen die de vaste leerkrachten van die school niet eens wisten.”

Haar ervaringen stimuleerden Gomes ook om een opleiding voor ‘personal coach’ te gaan doen. ‘Cum Laude Leven 2022’ heet haar bedrijfje dat in de steigers staat. „De chaos die ik achter mij heb, daar wil ik iets moois van maken dat ik teruggeef aan de wereld”, omschrijft ze haar missie. En daar hoort ook een boek bij waar ze op dit moment hard aan werkt en dat ‘Cum Laude Leven’ moet gaan heten.”

Mondig

Ze beaamt hoezeer spoken word een emanciperende kunstvorm is en opvallend populair bij groepen jongeren aan wie de reguliere literaire wereld straal voorbij gaat. Op een podium je verhaal kunnen en durven doen, zonder eerst die hele berg aan spellings- en stijlre-

gels van de gevestigde letterkunde te hoeven nemen. „Zo maak je mensen ook mondig en stoom je ze klaar voor later”, zegt Gomes.

„Met Crossing Border waren we de afgelopen jaren ook al aan het verjongen en nieuwe publieksgroepen aan het bereiken”, zegt festivaldirecteur Michel Behre. „Het was nooit onze opzet om ons met You’ll have to scream LOUDER per se meer op mensen van kleur of met een andere culturele achtergrond te richten. Dat dat wel lijkt te gebeuren komt doordat we nu ook met programmeurs en organisatoren uit die spoken word scene samenwerken, die weer hun eigen netwerk hebben. En dat is alleen maar mooi, natuurlijk.”

Peter Bruyn

You’ll have to scream LOUDER. Za 10 juli 2021, Energiekwartier, Den Haag. www.screamlouder.nl